

مرکز مجاز امام صادق علیه السلام

شرح ابن عقیل

شرح کلام

جلسه ۱

استاد: فرمانی

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

اهمیت علم نحو:

لازمه ورود به معارف آل الله؛ علم به ادبیات عرب است، زیرا کتاب و سنت که دو رکن اصلی دین اسلام است، به این زبان بیان شده.

واضع این علم، امیرالمومنین علیه السلام می باشند.

وجه تسمیه این علم به نحو هم برگرفته از کلام حضرت علیه السلام است.

فرق بین تألیف و ترکیب:

گمان بسیاری بر عدم فرق بین این دو است، اما این گمان باطلی است، چرا که فرق دقیقی وجود دارد، و این فرق به این بیان است:

• ترکیب: مطلق اضافه شدن است.

• تألیف: اضافه به نحو و الفت است.

بیان فروق:

✓ کلام: مرکب از چند کلمه است و یصح السکوت است.

✓ کلم: مرکب از کلماتی است که فرق نمی کند یصح السکوت باشد یا نه.

✓ کلمه: لفظ موضوعی است که بر یک معنی مفردی دلالت می کند.

بیان قاعده:

تکرار نقش یک کلمه در جمله نیاز به حرف عطف دارد، مانند: «جاء زید و عمرو».

اما در سه مورد نیاز به عطف نیست:

مرکز مجرب زبان صادق علیه السلام

۱. خبر

۲. صفت

۳. حال

این موارد ثلاثه بدون نیاز به حرف عطف هم متعدد می شوند.

دقت در مطلب:

گاه کلام گفته می شود؛ اما اراده کلمه می شود.

امام رضا ؑ فرمود: «کلمه لا اله الا الله...»

در حالی این، یک کلام تام و یصح السکوت است، ولی حضرت ؑ کلمه اطلاق کردند.

معانی حرف قد:

• اگر بر سر فعل ماضی وارد شود: به معنای تحقیق است، قد ضرب یعنی: حتماً زد.

• اگر بر سر فعل مضارع وارد شود: به معنای تقلیل است، یعنی گاهی.